

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Nov draginjski val.

Ko je kurz našega denarja začel na jesen rasti, smo izrekli precej ostre pomisleke proti nenaravni porasti vrednosti našega denarja. Opozorili smo, da govore ljudje o čudnem sredstvu, ki se ga je poslužil »slavni« g. Plavšič da bi vzdignil vrednost našega denarja. Pravili so, da je z ameriški dolarji, ki jih je prejela naša država za težke obresti, predvsem v svrhu izboljšanja našega prometa, kupil vse razpoložljive dinarje v tujini ter s tem umetno zvišal kurz. Že takrat smo izrekli ostro sodbo o takem borzijskem igranju z ljudskimi žulji. Pozneje je gosp. Plavšič sam priznal, da se je taka manipulacija v resnici vršila in vendar ni završalo po državi. »Državotvorni elementi« so ta način saniranja naše valute odobraval, seveda, ker se je dalo pri takem zdravljenju pač imenitno »zaslužiti«.

Takrat smo rekli, ko bo dolarjev zmanjkalo, ne bo več mogoče nakupovati dinarjev v tujini začeli se bodo zunaj kupiti, posledica bo, da bo dinar zopet padel, pa ker ne bo več dolarjev v državi, bo padel kurz še nižje, kakor je bil pred Plavšičevim zdravljenjem.

Kaj vidimo danes? Kurz je bil skoro že 3 franke za 100 kron, danes se dobi v Curihi za 100 kron že samo 1.40 fr. Samo še par pik in kurz bo nižji, nego je bil sploh kedaj. Pade se vrši. Kam gremo? Ali veste, kaj pomeni to, če pada vrednost denarja? To je draginja, pričakovati moramo neznosen skok cen navzgor; katastrofa za sloje, ki ne morejo prevaliti visokih cen na ramena drugih, t. j. za vse nameščence privatne ali državne, katastrofa pa tudi za delavstvo, ker vemo, da ono splošno še ne more izbojevati višjih mezd takoli, čim porastejo cene življenjskim potrebščinam.

Takoli, ko pade vrednost našega denarja, začnejo tujci kupovati naše produkte. Tovarne ki imajo velike zaloge, bodo dobile naročila iz inozemstva in naša podjetja bodo napravila za enkrat prav lepo kupčijo. Zato je važno, da se delavstvo pravočasno zavzame za višje mezde. Čim podjetnik blago proda po stari ceni, na podlagi starih produkcijskih stroškov, ima že napram delavcem tehten izgovor, da je nesposoben takoli zvišati mezde. Delavski zaupniki morajo podjetnike pravočasno opozoriti na potrebe delavstva. Seveda je tu treba enotnosti, ki pri naših strokovnih organizacijah združenih v »Strokovni komisiji za Slovenjo« ne bo nemogoča.

Toliko v premislek delavstvu, da ga draginjski val, ki se nam obeta, ne najde nepravilnega.

Povrnimo se pa k zdravljenju naše valute. G. Plavšič, toli slavljani »finančnik« in poleg tega še »zaslužni« interesent

zagrebške železarske veletrgovine Metallum d. d., je torej napravil udarec v vodo, pardon, ne tako, na ogenj je vlil olja! Da je njegov recept čisto zgrešen, vidijo celo državotvorni elementi. Govore že, da bo odstopil. Vprašanje pa nastane, kdo bo prevzel njegovo dedščino? Človek z navadnimi možgani bi mislil, da bo pri vladnih strankah vseeno prišlo do kakšnega iztreznjenja. Kaj še! Pomislite, kaj nameravajo! Plavšiča naj zamenja bankir Levič (pa da ne bi kdo mislil, da je ta Levi židovsko ime!), ki je kakor poroča »Obzor«, dve leti špekuliral v Italiji s padcem dinarja in pri tem zaslužil milijone.

Nehote se spominjamo na tisto basen o kozlu, ki je čuval zelnik. Človek mora res obupati nad takim brezglavim, brezvestnim korakanjem v prepad. Čuditi se pa mora tudi ubogemu, nezavednemu ljudstvu, ki mu vlečejo že zadnji košček kože s trupla, pa še vendar deloma celo obožuje svoje krvose, do večini pa samo stoka in ne vidi, da je iz tega prepada samo ena pot: zavedati se je treba svojega položaja in zbrati svoje moči, kar je mogoče le — če smo organizirani.

Boljše bo to šele takrat, ko ne bodo »vladali« nezavednega ljudstva drugi, ampak, ko se bo ljudstvo po svojih strogo demokratično izvedenih organizacijah vladalo samo.

F. U.:

Pred strankinim kongresom.

Ko sem pisal zadnjič o politiki naše stranke po Trboveljskem kongresu, sem zapisal na koncu besede:

»Za vsemi temi mislimi stojim tudi jaz. A prav zato, ker stojim za njimi, sem moral z vso jasnostjo povedati, da način borbe, ki se bavi preveč z osebami, idejni borbi ne koristi, ampak škoduje.

Z obžalovanjem se mora ugotoviti, da borilci za ideje niso znali ustvariti vedno idejnih, ampak osebnih in lokalne krožke in da jim zatemnjuje ljubezen, strah in sovraštvo objektivni pogled in onemogoča trezno sodbo, ki sta edina zmožna pridobivati.

Z obžalovanjem se mora ugotoviti, da odseva iz naših časopisnih organov le prečesto borba, narekovana vsaj toliko po malenkostnih osebnih afektih, kakor po idejah.

Z ozirom na to ugotovitev je zahteval sodrug tajnik in glavni urednik »Napreja«, ki se je čutil ž njo prizadetega, naj mu povem konkretno, kdaj je bil osebni ali fanatičen. Odgovarjal bom le na prvo, ker je drugo pač črta značaja, o kateri sodi vsak po svojem opazovanju in ki je zame vse prej nego temna črta. V svojem odgovoru moram najprej poudariti, da ni v celotnem mojem članku, zlasti tudi ne v uvodu, citiranih besedah trditve, da so bili merodajni za delovanje kogarkoli, najmanj pa za delovanje sodruga tajnika osebni in ne načelni motivi. Trdil pa sem in trdim še danes, da ima nastopanje, čigar glavni zaščitnik je v resnici sodrug tajnik, za posledico, da se duhovni ne ločijo idejno, ampak po čisto drugih vidikih, izmed katerih osebna nasprotja ne igrajo zadnje vloge. Glavni vzrok zato je iskati v tem, da je sodrug tajnik popolnoma nesposoben — da bi se znal oživeti tudi v tuje misli in da bi svojo okolico psihološko razumel. Zato zadevajo njegovi udarci pravične in krivične, zadevajo na pravi in nepravi

lzhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.

Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

strani in se zadirajo enakomerno — kakor nanesa pač razpoloženje — v greh in v zaslugo.

Ker pa ljudje po veliki večini niso tako stoični, da bi mirno prenesli nezasluzen udarec — jih odbije vsak tak udarec od organizacije proč in napravi iz njih — ne idejne, ampak vse drugačne nasprotnike.

Čitatelji »Napreja« menda ne bodo zahtevali, da jih mučim dolgo z dokazi, da je tako, ker lahko najdejo takih dokazov vsak dan v »Napreju«. Da pa ne bo kdo dejal, da se konkretnih slučajev nalašč izogibljem, bom dva vendarle navedel.

Pri volitvah v občinski svet ljubljanski so ostali naši gospodarski organizatorji in sodelavci, če ne iz ljubezni do sedanjega kurza v stranki, pa iz ljubezni do stranke — kolikor morem posneti iz kandidatne liste, oficelni listi zvesti. V zahvalo zato je pisal »Napreja« po volitvah v pavšalno prezirljivem tonu o »konzumariji«, kar bi ne bil smel, ako bi tam ne imel več nego enega sodelavca, ki bi ga ne imel povoda žaliti.

V 281. številki »Napreja« citam med dnevnimi vestmi notico »Svoboda«. Ta notica loči ostro med starimi in novimi — osebami. Stare riše v najbolj črni in v najbolj krivičnih barvah — povdarjam, da celo v tem slučaju krivičnih barvah, če bi se opirala vsaka trditev v tej notici na kak konkreten dogodek. Kdor izbere namreč iz obleke svojega nasprotnika posamezne madeže in jih lepo skupaj zloži, oni del obleke, ki je ostal čist, pa odreže, pri svoji obleki pa napravi ravno nasprotno — temu res ni težko napraviti razločka med stranko dobrih ljudi in med stranko slabih ljudi.

Kdor pa gleda na solne in senčne strani skozi belo, nepokvarjeno steklo, ta bo odklonil take blazne polkuse, o katerih se da trdit z vso gotovostjo le to, da ustvarjajo osebne krožke, ne idejnih, svojega cilja pa ne morejo nikdar doseči, ker se po takih vidikih ljudje ne dajo grupirati.

Pred kratkim sem čital v našem časopisu v medsebojni polemiki o argumentaciji s paslim bičem. Tako argumentacijo se da izzvati le s podobnimi polemikami. Pri vseh teh žalostnih dejstvih pa zahteva glavni urednik »Napreja« od mene še dokazov za mojo trditev, da osebni afekti njegovo idejno propagando vsaj močno motijo. —

Kar pa glavni urednik »Napreja« še ni sam zakrivil, to je zakrivil v še večji meri »Naprejev« mariborski dopisnik — za katerega pismo pa je glavni urednik tudi odgovoren, zlasti ker jo vkljub mnogobrojnim protestom še vedno ščiti.

Čitatelje »Napreja« prosim, da si prečitajo mariborske dopise »Napreja« iz zadnjega časa in da primerjajo z njimi moje polemike v »Volkstimme« — pa bodo imeli pred seboj nazoren dokaz, kako se vodi idejna borba in kako se ne vodi.

Mesto, da bi bil dopisnik »Napreja« vesel, ako se ustvarja v trenju misli idejno soglasje — mu je tega očividno žal, ker ni glavno, kaj bo zmazalo, ampak kdo bo zmazal. Ker je glavno, da bi se borba ne ustavila pri tistih osebah, — ki se obmetavajo medsebojno z očitki neiskrenosti in laži — za katerih večino pa moramo biti po moji misli veseli, da jih imamo v socialističnih vrstah in ki bodo obdržali v naših vrstah trajno svoje mesto, čeprav izgledajo v borbi, katero jih je ta metoda boja zapletla, na videz tako majhni. Na nadaljnje polemike o tej stvari ne bom odgovarjal, ker bi moral odgovarjati pač le z besedami: Kar je zapisano, je zapisano. Stavim pa pred strankinim kongresom na sodruga delegate vprašanje: Kaj mislijo oni o tej stvari? Ali želijo, da se te metode nadaljujejo?

Po težki preizkušnji, ki so nam jih prinesle ljubljanske volitve, smo pričakovali iztreznjenja. Teža ljubljanskega dokaza ne leži v majhnem številu glasov, ampak v tem, da je z njimi dokazano, da gleda sedanje vodstvo stranke na stvari s popolnoma napačnimi očali.

Kot argument, da je bila moja sodba tudi v tem slučaju trezna in realna, sodba sodruga glavnega urednika pa ne, naj navajam dejstvo,

da sva stavila s sodrugom glavnim urednikom z 10 proti 1 na maksimalno številko 300 glasov.

Zato zaupam svoji sodbi zopet bolj in mislim, da sodim prav, ako trdim, da je velika zmota, ako kdo misli, da je odobrilo naših tristo ljubljanskih volilcev pisavo in taktiko, proti kateri se tukaj obračam in da ni bilo med njimi več nego polovico takih, ki so šli iz zvestobe do stranke za staro zastavo in se niso dali na noben način odgnati, ki pa nestrpno čakajo iztreznjenja in izpremembe kurza. In če trdim, da gremo nevzdržno v razkroj, če nam strankin zbor ne prinese iztreznjenja. Ko je padel v kupo razočaranja, ki so ga prinesle ljubljanske volitve mnogim, žarek veselja nad sijajno zmago na Koroškem — smo čitali v ljubljanskih in mariborskih strankinih časopisih poizkuse, da bi pripisali sebi zaslugo za to zmago. —

V resnici pa je sreča Koroške odino v tem, da je tako daleč od vseh tistih, ki reklamirajo njene lajorike zase.

TAJNIK:

Vsaj nekaj malo odgovora.

Kakor je zapeljivo, vendar se mi zdi, da na tale članek ne bom mnogo odgovarjal. Če bi bil socializem na Slovenskem odvisen samo od ene osebe, je boljše, da ga ni, ker socializem brez družbe sploh ni mogoč. Sodrugi naj premišlujejo sami. Vendar — vsaj nekaj v naglici.

Sodrugu F. U. ne manjka izobrazbe, pač pa vere v socializem. Zato dela kompromise med vsemi izmi. Njegov namen in cilj je velika stranka, ne boljša človeška družba. Zato je prezrl pozitivno stran ljubljanskih volitev, da se nam je namreč v boju proti vsem posrečilo izbiti iz rok sovražnikov najhujše orožje, njih lažiideal, narodnost in vero, ter tudi komunizem pokazati, kaj razredni boj je in kaj ni. Tudi dvoživke smo razkrinkali in prihodnjik ne bo več takih kandidatov, ki bi pri delavcih zasluženi denar dajali v kapitalistične volilne fonde. Program smo pojasnili in — kar je veliko več — posvetili, ker smo na vseh shodih volilce opozarjali, naj nas ne volijo, če ne priznavajo našega programa. Za to pozitivno delo so nam hvaležni proletarci doma in na tujem, v kolikor ga poznajo. S. F. U. pa čaka — iztreznjenja. Želimo mu, da se ga dočaka!

V svoji neveri nam je S. F. U. mnogo škodoval, ne samo, ker ni nič pomagal, temveč tudi z govoricami, da ne bo več nego 300 glasov. Našel se je človek, ki je stavil stokratni znesek proti tej trditvi, zdaj pa čitamo, da je S. F. U. stavil 10 proti 1 in da je v tem dokaz njegove pravilne presoje. Toda na volilni dan zjutraj je proglasil svojo žalostno stavo za zgubljeno in plačal stavo, ker je imel drugačno sodbo! Če bi bil slišal, kar je bilo povedano na zadnji seji pred volitvami, ne bi bil predrugačil svoje sodbe! Ali pa če bi bil vedel, kako so nasprotniki agitirali s podpisi tistih »stranki zvestih gosp. organizatorjev«, češ, Naprejeva lista ne bo dobila sploh nič, še njih kandidati delajo za nas in nam dajejo po 200 in 1000 kron. Ne samo nezavedneže, še celo razumno ženo predsednika organizacije so s tem shujskali, ker jo je bilo sram, da je njen mož med tako bando! Pa Kvas? Pa Rakovčeva? Pa milijoni? Pa nasilje? Ali veste, kaj se pravi boriti se s praznimi rokami proti zlatim kanonom nasprotnikov in lastnih pristašev?! Kaj bo z iztreznjenjem, S. F. U.? Tam, kjer je centrala in 6 prodajalen tiste organizacije, ki bi po Vašem nauku imela podpirati stranko tam politična organizacija niti volilga imenika ni imela! In vsega tega je kriv tajnik, ki zahteva, naj podpirajo stranko svobodni konsumski nastavljenjci po svoji proletarski dolžnosti, ne pa njih šefi po svoji vsak dan drugačni milosti.

Zdaj pa k najvažnejšemu. V moji nezmožnosti je krivda, da Vas nisem mogel prepričati, da je progresivni davek res tisto sredstvo s katerim postane stranka neodvisna od vseh milostnih podpor. Toda prepričal Vas je — odpor Mariborčanov. Ta odpor je povzročila moja »odbičajna sposobnost«. Vse tiste, ki ljubijo progresivni davek, sem odbil iz stranke, končno jih je bilo že za cel kongres in na tem kongresu so sklenili svojo ljubezen do progresivnega davka. Tu je začela Vaša idejna borba za progresivni davek in vse kaže, da boste imeli uspeh. Čestitam! Samo ne morem si kaj, da ne bi pripomnil, da je kongres leta 1919. naročil načelstvu, naj ta davek uvede, leta 1920. sklenil, da morajo plačevati ta davek vsi zavodni sodrugi, leta 1921. pa sklenil, da ga morajo plačevati sploh vsi, tudi manj zavodni. Kako pridete do tega, da ga najzavodnejšim šele zdaj razlagate? Sam ste na to odgovoril Mariborčanom z besedami: »Besede morajo postati manjše, dejanja pa večja!« Nekaj podobnega napišite tudi tistim »zvestim« Ljubljančanom, samo drugače, pri teh niti besede niso več velike (pod njih vodstvom gosp. org. ne marajo več razrednega boja)!

Kakor Kvasovo trpljenje, bo tudi tale polemika pomagala k — iztreznjenju. Stalni čitatelji se bodo naučili ločiti tajnika od kongresa in sitnost od dolžnosti. Potem se tudi moja sitnost izpremeni v — slavospeve.

BANČNIH ŠKANDALOV NI KONCA NE KRAJA!

»Pokret« dne 16. t. m. porača o zagrebškem »Gospodarskem društvu«, ki je pooblaščen od vlade, preskrbovati pasivne kraje naše države z živili. V to svrhu je dobilo društvo večje vsote, ki jih je vložilo v »Slavensko banko«. Pasivnih krajev pa ni oskrbovala temveč se je vedno izgovarjala na slab promet, na pomanjkanje vagonov itd., pa da zaradi tega ne more stopiti v akcijo. Zadeva je sedaj pojasnjena. Te dni je hotelo društvo razpolagati s svojim imetjem, pa se je obrnilo na »Slavensko banko«, naj mu izplača 56 milijonov kron. Toda dogodilo se je nekaj neverjetnega. Minister dr. Žerjav je ukazal »Slavenski banki«, naj vsote ne izplača. »Gospodarskemu društvu« pa, naj vsote od »Slavenske banke« ne tirja! Nastala so sedaj dirkanja v Belgrad, ker so se ljudje pri »Gospodarskem društvu« pričeli razburjati, češ, kaj naj ima opraviti z njegovimi agendami ministrstvo za socialno politiko. »Pokret« poroča, da banka ne more izplačati omenjene vsote ker je g. Praprotnik denar založil v nemobilne posle, zato pa da ga rešuje dr. Žerjav. Pasivni kraji bodo pa seveda še čakali na »preskrbovanje z živili«. Ker piše o škandalu nacionalistični list, potem si lahko mislimo, da ne more biti zadeva ljuba našim »državotvorcem« ter da občutno smrdi. »Pokret« kliče na pomoč vlado, ki naj takoj prime krivce ter jih kaznuje, drugače da bo ljudstvo samo sodilo. In ima to pot čisto prav nacionalistično glasilo!

POSLOVNA IMUNITETA JIM JE HUMBUG!

Iz »Slobodnega Doma« posnemamo, da so v Lepoglavi 7. t. m. orožniki aretirali poslanca Franja Vrtara, pristaša Radičeve stranke ter ga odvedli v zapore, kjer je moral prenočiti. Nato so ga odvedli v Ivanec, kjer mu je napravil doigo pridigo okrajni glavar Edo Suljak, ki je

med drugim delal, da sme delati z ljudmi njegovega kova kar hoče, ko bo prišel Radič na krmilo, naj ga pa magari obesijo, če hoče! Poslal ga je z močno eskorto v Varaždin, kjer so ga ponovno zaslišali in nato izpustili. Tako delajo zastopniki režima čeprav ima vsak poslanec pravico, sestajati se v vsakem času z volilci ter jim poročati o političnem položaju v zaprtem prostoru ali pa na prostem!

PAŠIČEVA VELESRBSKA VLADA.

Pašić je sestavil novo vlado takole: ministrski predsednik: **Nikola Pašić**, ministrstvo za izenačenje zakonov: **Marko Trifković**, ministrstvo prosvete: **Miša Trifunović**, ministrstvo za notranje stvari: **Milorad Vujčić**, ministrstvo za zunanje zadeve: dr. **Momčilo Ninčić**, ministrstvo za pravosodje: dr. **Laza Marković**, ministrstvo za promet: dr. **Velizar Janković**, ministrstvo za vojno in mornarico: general **Pešić**, ministrstvo za socialno politiko: **Ninko Perić**, ministrstvo za šume in rude: dr. **Milan Srskić**, ministrstvo za javna dela: **Nikola Uzunović**, ministrstvo za finance: dr. **Milan Stojadinović**, ministrstvo za narodno zdravje: **Slavko Miletić**, ministrstvo za vere: **Ljuba Jovanović**, ministrstvo za agrarno reformo: **Krsta Miletić**, ministrstvo za pošto in brzojav: **Vella Vukičević**. Ministrstvo za trgovino in industrijo je ostalo še nezasedeno, ravnotako tudi ministrstvo za kmetijstvo. Ministra brez portfelja sta še dr. **Giljo Supilo** (za Hrvaško) in dr. **Niko Župančič** (za Slovenijo).

BIVŠI MINISTRI PRED SVOJIM OSTOPOM.

Belgrajski listi poročajo, da je finančni minister dr. Kumanudi takoj, ko je zvedel, da ne bo več minister, določil 36 milijonov dinarjev za invalidske podpore, 120 milijonov dinarjev pa je vrnil Narodni banki na račun dolga. Podobne ukaze so podpisali tudi ostali ministri, kakor hitro so zvedeli, da jih bo g. Pašić »odpihnil«. Vsi ti so zelo radovedni, kako bodo prišli radikalcu do denarja, ker imajo v finančnem odboru samo 9 zastopnikov med 32 člani, brez dovoljenja finančnega odbora pa se ne sme izdati niti vinarja. Toda g. Pašić si bo znal gotovo pomagati tudi iz te zadrege, obe-tajo radikalski listi. Tu se nam zdi, da imajo prav. Pri nas je itak vse mogoče!

UMOR PREDSEDNIKA POLJSKE REPUBLIKE.

Med slovesno otvoritvijo razstave slik v umetniškem salonu v Varšavi 15. t. m. je akademični slikar Eligius Niewiadomski oddal tri strele na predsednika poljske republike Narutowicza, ki je umrl čez nekaj minut na licu mesta. Atentatorja so prijeli, predsednikovo truplo pa prepeljali v palačo Belvedere, kjer so ga položili na mrtvaški oder. Predsednikove posle je prevzel maršal Seima Ratai, ki bo sklical narodno skupščino v svrhu volitve novega predsednika.

BAVARSKI KOMUNISTI V SLUŽBI REAKCIJE.

Proletarska javnost Nemčije stoji pod vtisom odkritja zveze bavarških komunistov z najboljšimi reakcionarnimi krilom bavarške buržoazije. Ta odkritja je povzročila nacionalistična zveza »Oberland« po listu »Münchener-Augsburger Abendzeitung«. Njen član Römer, po poklicu častnik, major, je izjavil, da je izročil 26. julija t. l. komunističnemu poslancu Grafu 150.000 mark v svrhu komunistične propagande.

Do odkritja je prišlo, ker se bavarskim komunistom ni posrečilo razbijanje delavskega pokreta, pa so postali nadležno breme bavarske buržoazije.

Politične vesti.

+ V bližnjih dneh bomo že zvedeli, kdaj se bodo vršile volitve v narodno skupščino in kdaj bo potem sklicana nova narodna skupščina. Stara narodna skupščina bo te dni razpuščena. Radikalci se že na vse kriplje pripravljajo na volitve. Sestavili so že volilni proglas na svoje pristaje.

+ Iz sarajevske »Kritike« posnema-mo, da se je v Splitu. Pribičevići trd-ni-ali, dogodilo silno čudo. Cariniki so se dali prijeti kot defraudanti. Gre za malenkostno vsoto 1.500.000 kron.

+ Komunistična stranka v württen-berškem parlamentu je imela dva poslan-ca, ki sta stopila v socialistični klub. Komunistična stranka je namreč v popolnem razsulu. Komunisti se vračajo v sociali-stične vrste.

+ Amsterdamska strokovna komisija je imenovala za svojega tretjega tajnika poleg sohr. Quedgeesta in Finimna sohr. Johanna Sassenbacha iz Berlina, kateremu so prideli nekega angleškega podtajnika. Sassenbach se je že preselil iz Berlina v Amsterdam.

Dnevne vesti.

Pokojninski zavod za nameščence nam poroča: Volitev delegatov je razpi-sana na dan 5. februarja 1923. Imeniki volilcev so razpoloženi od dne 19. decem-bra 1922 do 2. januarja 1923; reklama-cijski rok določen do vstevši 2. januarja 1923. Kandidatne liste, ki so pri volilni komisiji na razpolago, je treba vložiti do 2. jan. 1923 dopoldne do 10. ure. Razglas bo objavljen v Uradnem listu za Slove-nijo in v Dalmatinskem Glasniku. Sicer pa se opozarja na knjigo »Pojninsko zavarovanje nameščencev«, založila Tis-kovna zadruga v Ljubljani, ki prinaša sta-tut, pokojninski zakon in umesten ko-mentar.

Prva mednarodna razstava časopisov je bila svečano otvorjena 11. t. m. v Pragi. Razstavo je priredila tvrdka L. Pavlik; odprta ostane do 19. t. m.

Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lov-ce itd., se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina in Komp., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja.

Ljubljana.

Upokojencem državne železnice na-znaniamo da se je odposlanec »Konzorcija« kateri je nesel legitimacije v svrhu podaljšanja za leto 1923. že vrnil. Prosi-mo tovariše, da prispevaio mali znesek za pokritje tozadevnih stroškov v njihovo korist. — Konzorcij »Upokojenca«.

Razstava slik. Z današnjim dnem je pri tvrdki K. Till na Kongresnem trgu 8 stalna prodajna razstava umetvorov na-ših umetnikov. Ogledovanje je brezplačno in brezobvezno.

Iz stranke.

Ljubljanski informacijski krožek se snide danes ob običajni uri v uredništvu »Napreja«.

Odborova seja krajevne politične or-ganizacije SSJ v Spodnji Šiški se bo vr-šila v torek, 19. t. m. točno ob 19. v »Za-družnem domu«. Dnevni red važen, ude-

ležba dolžnost. — Članski sestanek se bo pa vršil v sredo, 20. t. m. ob 19. istotam. Predsednik.

Trbovlje. V četrtek dne 21. t. m. se bo vršilo v »Delavskem domu« ob 16. predavanje sohr. Zvon. Bernota; Sociali-stični svetovni nazor.

Jesenice. Članski sestanek krajevne organizacije SSJ na Jesenicah se bo vršil v sredo, 20. t. m. v »Delavskem domu« na Savi. Začetek ob 7. zvečer. Dnevni red: 1. Naš strankin zbor. 2. Volitev delegata za strankin zbor. 3. Raznoterosti.

Iz strok. gibanja.

Čevljarski pomočniki. pozor! Ljub-ljanska podružnica čevljarskih pomočni-kov sklicuje v ponedeljek, 18. t. m. član-sko zborovanje ob pol 8. zvečer v Šelen-bugovi ulici 6. Radi izredne važnosti tega zborovanja pozivljamo vse v to stroko spadajoče pomočnike iz Ljubljane in oko-lice, da se ga zanesljivo in ob določeni uri udeležijo. — Odbor.

Ko je bila celjska stavka končana, je postal neki klerikalni zaupnik, ki se je par dni pred izbruhom stavke prelevil v socialista, mojster z mesečno plačo. Tak privlačni oportunistem so upe-ljali tudi drugi gg. delodajalci. Zanesli so ta sistem celo v male obrti. N. pr. pekov-ski pomočnik pekarni Kürbis (2 po-močnika, 3 vajenci) je dobil po končani pek. stavki nalog, da preneha biti strokovno organiziran član, ker je imenovan za mojstra. Seveda je gospod Blažević vrgel prepričanje v koš ter postal mojster. Obenem se je poživljal na zakon o prepovedi nočnega dela v pek. obrti, ker g. Kürbis tako hoče. Pri tvrdki Vošnjak je pa zaposlen pomočnik, ki je obenem kmet. Tudi socialno! Pomočniki, ki so brezposelni in brez imetja pa osta-nejo na cesti. Lepo je urejen delovni trg v Celju! Kdo je kriv, naj povejo konsu-menti.

Vestnik Svobode.

Osrednja knjižnica »Svobode« v Ljubljani, Židovska ul. 1, I. nadstropje (Nad drogerijo A. Kanc) je odprta vsak dan od 5. do 7. zvečer in vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Vse delavstvo opozarjamo, naj pridno poseča svojo knjižnico, ki nudi vsem veliko izbiro dobrih knjig. Posebno povdarjamo zelo bogat slovenski kakor tudi nemški po-učno-znanstveni oddelek, ki obsega nad tisoč socialno-političnih in naravoslovnih spisov. — V izobrazbi je moč!

Redna skupščina L. N. P. V nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldne se je vršila v ljubljanski mestni posvetovalnici redna skupščina L. N. P. Po delegatih je bilo zastopanih 11 klubov. Predsednik g. Šir-celj je otvoril skupščino, pozdravil gg. delegate klubov in zastopnika športne zveze g. J. Gorca. Prešel je takoj k po-ročilu tajnika. Poročilo zadnje skupščine se je soglasno sprejelo. Nato je podal še poročilo o poslovnem letu 1922. Po eno-urni živahni debati se je poročilo tajnika kakor tudi blagajnika soglasno sprejelo. Gg. revizorja sta poročala, da sta našla blagajno knjigo z vsemi prilogami v redu ter sta predlagala dosedanjemu in prejš-njemu blagajniku zaupnico. G. dr. Kro-pivnik je stavil protipredlog, da se da celokupnemu odboru absolutorij. Proti-predlog je bil soglasno sprejet. Kot naj-bolj važna točka dnevnega reda so bile volitve. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. E. Betetto, ki je zelo agilen delavec na športnem polju v Sloveniji. Novoizvoljeni predsednik je prevzel ta-

koj funkcijo in se zahvalil za poverjeno mu mesto. Pozival je vse gg. odbornike, naj ga podpirajo v vseh ozirih za pro-cvit športa, na kar je zaključil skupščino ob 13.15.

Tudi divjak je izprevidel. Približno 80 let je minilo od takrat. Ameriški rdečo-kožni Indijanci — takrat še pravo d vje pleme — so poslali k predsedniku Združe-nih ameriških držav izmed sebe naiodlič-nejše člane kot posebno poslanstvo svo-jeega plemena, da bi ga zaprosili zaščite in podpore. Vodteli tega odnosaanstva, razsoden divjak, je dejal državnemu pred-sedniku med drugim to le: Prosimo te za pluge in drugo kmetijsko orodje. Prosimo te za kovače ki jih bodo umeli popravlja-ti. Toda oče in starejšina vne bo zama-n, ako veliki svet 16 zveznih ognjšč (t. i. 16 zveznih držav) ne določi, da ne sme nihče prodati žranja ali kakršnekoli žganju podobne pijače tvojim divjim, nelzobraže-nim rdečim bratom. Oče, prodajanje te pi-jače je iako škodljivo za nas. Prepovedana je sicer po vaseh, ni pa prepovedana po trgih in mestih. Kier marsikateri izmed na-ših lovcev za ta strup ne proda samo svo-jih kož, nego tudi puško in vse svoje imet-je ter se gol vrne k rodbini. Oče, tvoji otroci niso leni ali dovoz tega strupa je storil, da so obubožali. Tvoji otroci nima-jo še one moči, niti onega strogega reda, ki ga imate vi. Ko so vaši pradedje prišli v našo deželo, je bilo našega plemena mno-go; med nami je vladala sreča in blaginja. Ali od one ure, ko smo spoznali ta ognje-ni strup, se število našega naroda manjša in — sreča nas zapušča... Po »Zdrav-ju«.

Dopisi.

Litija. »Jutro« je priobčilo dne 14. t. m. dopis iz Ribnice o vztrajnih ribniških kvartopircih. Bil sem nekega večera v Litiji in sem zabredel v precej skrito go-stilno, kjer sem videl pravcati in popolni Monte Carlo. Litijski kvartopirci se ne boje niti starih ženic, da bi jih prepodile. Ribničani pa naj se obrnejo na kako »višjo« litijsko osebnost, morda bodo zvedeli kaj več, kako se kvartopiri po litijskih gostilnah.

Litija. Neki JDSar je dobival in še dobiva »Avtonomista«. Naročnino zanj mu je plačeval glavni pristaš SLS. Na-ročnina bo potekla in dasi bi jo lahko ob-novil JDSar sam, opozarja SLSarja na obnovitev. In zdaj se pričakata oba za na-ročnino, podlegel pa bo najbrže SLSar, ki se je celo že izrazil, da je »Avtono-mist« politično komunistični list. (Vsak naj bo gospodar svoje zemlje — opomba poročevalca.)

»Alemka«, roman iz peresa pisateljice Eme Božičevičeve je izšel v založbi Josipa Miličiča v Mariboru, Ruška cesta 45. Delo se dobiva v vseh knjigarnah ter stane samo 4 Din.

Ivan Pregelj: Plebanus Joanes. Izda-la Naša Založba v Trstu 1921. 8° str. 200. Naslovno risal Tone Kralj. Cena 23 Din. Posebne razmere, v katere so bili pahnje-ni primorski Slovenci, so rodile živo po-trebo po književni založbi, ki naj postane osrednje žarišče vsega slov. književ-nega gibanja in umetniškega ustvarjanja v Primorju. Ustanovila se je Naša Založ-ba v Trstu, ki si je nadela nalogo zdru-žiti vse književno-tvorne sile in zadostiti kulturnim potrebam našega ljudstva z deli, ki se odlikujejo po svoji vrednosti in aktualnosti. V »Jadranskem Alman-

France Kremen.

(Jimmie Higgins.)

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Ta roman je izdala lansko leto v slovenskem jeziku »Le-poslovna in znanstvena knjižnica Slovenske narodne podporne jednote« v Chicagu. Ker pa knjige zaradi ameriške valute ne more nihče kupiti — velja 1 dolar — smo se odločili ponatisniti jo, da spoznajo tudi naši Slovenci ta slavni časovni roman najboljšega socialističnega pisatelja.

Tako kakor dejanja smo morali tudi osebe pustiti v ameriški okolici, iz katere nam jih ameriški pisatelj kaže. Imena smo pa morali posloveniti. Ne samo, da bi jih naši Neamerikanci napačno izgovarjali, ampak bi sploh bilo nemogoče izpreminjati jih, kakor zahteva slovenščina v posameznih razmerjih: Jimmieju kaj očitati, z Jimmiejem hoditi, po Jimmiejevem zgledu se ravnati, vse to so spake, ki jih slovenščina ne prenese. Še manj pa prenese še hujše spake, ki bi nastale, če bi imen sploh ne sklanjali in pisali: očitati Jimmie, hoditi z Jimmie, ravnati se po zgledu Jimmie. Tako delajo naši birokrati, ki se nemškega uradovanja še v »svoobodni« Jugoslaviji ne morejo otresti. Nemci imen navadno nič ne sklanjajo — pomagajo si s členom. Zato so se nemški uradniki strašno jezili, če je kdo rekel »Črnetov klobuk« namesto »klobuk od Črne« (der Hut des Tscherné) in naši uradniki so se jim udali zaradi ljubega kruhka, pa tudi iz komodnosti. Če naših imen niso sklanjali, jim ni bilo treba toliko premišljevat, kako naj v nemške akte napišejo »Koščeva hiša«. Ali se imenuje hišni posestnik »Koščev«, ali »Košč«, ali »Kosec«? Naš kmet bi že vedel, uradnik pa ne more vedeti; med ljudstvo ni hodil, šole so bile pa nemške, odkod naj bi poznal slovenščino? Saj je še dandanes ne pozna, čeprav je »slovenski narodnjak« in »državotvorni element«. Naše učiteljice hvalijo še zdaj bodisi pridno Mici Črne, bodisi majhno Tončico Vrabec in veleslovenski nadzornik jim tega ne prečita, ne čuti, da bi bilo treba reči Micko Črnetovo in Tončko Vrabčevo.

hu«, ki se nahaja v tisku, bo podala »Naša Založba« pregled primorskega gospodarskega, kulturnega in socialno-političnega življenja s prispevki najboljših delavcev.

Emil Adamič, Mladinske pesmi. Enoglasni zbori in samospevi s klavirjem. Izdala in založila Učiteljska tiskarna, 1922. Cena 50 Din. — Zvezek v lični obliki velike četverke in z originalno štiribarvno risbo na naslovni strani vsebuje na 40 straneh 24 enoglasnih pesmi, ki jih je skladatelj Adamič razdelil v dva dela: prvi del pod naslovom »Otroci materi« vsebuje le pesmi, ki jih lahko pojo mladi pevci v zboru ali posamič, drugi del pod naslovom »Mati otrokom« vsebuje ravnotako 12 pesmi, ki naj jih pojo deci odrasli. Besedilo jako primerni napevi in klavirskih parti so vseskozi originalni posebno v pesmih: Bog daj srečo! Krist je vstal, Ga-ga, Trara, pošto pelja, Molitev 2., Pesem slepcev in v Indijo. V zadnji pesmi je klavirsko spremljevanje znabit nekoliko težko, vendar s pridno vajo bo tudi to zmagljivo.

Gospodarstvo.

= **Označenje cen v izložbah.** Vsi prodajalci življenjskih potrebščin na debelo in na drobno morajo z ozirom na odredbo v »Uradnem Listu« dne 25. septembra t. l.

št. 99 označiti cene posameznim potrebščinam, in sicer tako, da označeno ceno lahko vsakdo, in sicer razločno vidi. Vsaka obratovalnica mora imeti svoj cenovnik. V slučaju krivde ne more nastopati proti odmerjeni kazni nikdo, tudi ne trgovska organizacija. Od označenja cen so izvzeti samo luksuzni predmeti. Kai se šteje med luksuz, je navedno v »Uradnem Listu« z dne 31. januarja 1921, št. 11.

= **V Novem Sadu** se bo vršila spomladi 1923. leta obrtna razstava. Razstavni prostor meri okoli 160.000 kvadratnih metrov. Svojo udeležbo je dosedaj prijavilo nad 560 tvrdk.

= **Produkcija sladkorja v Jugoslaviji** bo letos slabša od produkcije lanskega leta. Pesa je namreč slaba zaradi dolgotrajnega deževja in bo dala le okoli 3000 vagonov sladkorja.

= **Rumunsko trgovinsko ministrstvo** je omejilo izvoz živil, izvoz masla, jajc in živega blaga pa sploh prepovedalo.

= **Padanje cen v Avstriji.** Takozvana paritetna komisija je ugotovila, da so v času od 15. novembra do 15. decembra padle cene povprečno za 3%.

= **Češkoslovaška tvrdka Batla,** ki eksportira velike množine čevljev posebno na Dansko in v Jugoslavijo, je morala v znatni meri omejiti delo v svojih to-

Če torej naši uradniki in učitelji nimajo toliko čuša za jezik, kolikor ga ima naše preprosto ljudstvo, potem nam bodo čitatelji pač oprostili, da tako na široko utemeljujemo, zakaj smo dali junakom tega romana domačo obleko. Ta roman pojde iz rok v roke. Ljudstvo bo po tem uvodu spoznalo, da je njegova slovenščina boljša nego uradna. Držalo se bo svoje, ne uradne. Birokrate pa, ki hočejo vse boljše vedeti, bo s Cankarjevimi besedami vprašalo: Kdo si, ki me učiš slovenščine? Ali si se je naučil na Dunaju, kjer si 12 semestrov biljardiral in popival?

L

France Kremen in kandidat.

»France, ali pojdeva v kino?«

Tako je vprašala Liza svojega soproga, ko sta sedela pri mizi in srebala kavo. France je položil skodelico z vročo kavo, katero je bil že nastavljal na usta, zopet na mizo in strmел v svojo ženo. Rekel ni nič; v treh letih in pol, odkar je oženjen, se je naučil, da človeku ni treba vsega povedati, kar mu pride na misel. Spomnil se je prepada, ki leži med moškim in ženskim razumom. Nemogoče je, da bi si človek zaželel gledati junaka v kinematografu, kako skače skozi okno v drugem nadstropju ali kako ga vlečejo izpod ekspresnega vlaka, v momentu, ko pretresa svet največja kriza v zgodovini!

»Saj veš, Liza«, je dejal mirno, »da moram pomagati na shodu v opernem gledališču.«

»Dobro, pomagaj lahko predpoldne.«

»Da, toda delo bo trajalo ves dan.«

Liza je molčala. Tudi ona se je marsičesa naučila v treh letih in pol, odkar je omožena. Spoznala je, da delavčeva žena nima vsega, kar bi rada; dalje je bila prepričana, da še ni največja nesreča, če je soprog socialistični agitator. Lahko bi zapravljaj čas in denar s popivanjem in morda z drugimi ženskami; lahko pa bi tudi izkašljeval svoje življenje kakor njen sosed. Malo sitno je, če se ženi odreče majhna zabava ob nedeljah popoldne, ali zaraditega še ni treba delati burje.

(Dalje prih.)

varnah. V soboto, 9. t. m. je odpustila 500 delavcev.

= **Nemška vlada** je objavila proračun za prvo polletje tekočega poslovnega leta, t. i. od aprila do konca septembra. Proračun izkazuje deficit v znesku 181 milijard mark.

= **Letošnji svetovni pridelek pšenice** znaša po neki angleški statistiki okoli 900 milijonov metrskih stotov. Všet pa ni pridelek sovjetske Rusije.

IZJAVA.

Z ozirom na moj svoječasi dopis uredništvu »Napreja«, v katerem se je čutil vsled nekaterih inkriminiranih očitkov prizadet gosp. Franc Koren iz Celja, izjavljam tem potom, da omenjeni osebi nimam ničesar očitati ter tudi v kolikor io poznam, smatram, da je poštena.

Alojzij Novak,

posl. O. U. Z. D. v Ormožu.

Ne zamudite nobene prilike, širiti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Napreja«. Pridobivaj mu nove naročnike!

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
kislina!

Garantirano pristni

na debelo! **namizni kis** na drobno!
prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni **SCHMIDL-KIS**.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izvežbani (tudi iz dežele) dobijo za stalno proti kavciji razno konfekcijsko delo na dom. Vprašati je v Ljubljani, Emonska cesta 8/I. v pisarni.

Naročajte

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetirke, sedlarje itd.

priporočila tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

„NAPREJ“

Znižane
cene

pri

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.